

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Kateřiny Kozákové a Mgr. Ondřeje Hrabce ve věci

žalobkyně: **I. Š.**
bytem X
zastoupená JUDr. Martinem Fejfarčem, LL.M., advokátem
se sídlem Josefa Lady 2106/1, Most

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
se sídlem Palackého náměstí 375/4, Praha 2 – Nové Město

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 27. 6. 2025, č. j. MZDR 17694/2024-3/PRO,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 26. 2. 2024, č. j. MZDR 24047/2023-7/PRO (dále jen „prvoinstanční rozhodnutí“), zamítl žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní

částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem, ve znění účinném do 12. 8. 2025 (dále jen „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“) s odůvodněním, že žalobkyně neoznačila a nedoložila žádné důkazy o tom, zda jí byla sterilizace provedena, tím méně pak o okolnostech, za nichž mělo k výkonu dojít. Proti prvoinstančnímu rozhodnutí podala žalobkyně rozklad, o němž rozhodl ministr žalovaného napadeným rozhodnutím tak, že rozklad zamítl a prvoinstanční rozhodnutí potvrdil.

2. Ministr žalovaného v napadeném rozhodnutí uzavřel, že žalobkyně v rámci řízení neprokázala ani elementární skutečnost podmiňující nárok na jednorázovou částku osobám sterilizovaným v rozporu s právem, totiž že byla skutečně sterilizována lékařským zákrokem. Za situace, kdy není k dispozici zdravotnická dokumentace, mohla žalobkyně tvrzenou skutečnost dosvědčit jinými způsoby, například gynekologickým vyšetřením jejího ošetřujícího lékaře, který by mohl minimálně konstatovat, zda byla žalobkyně sterilizována v důsledku lékařského zákroku a jakým způsobem.

II. Obsah žaloby, vyjádření žalovaného a následná podání

3. **Žalobkyně** považuje napadené rozhodnutí za nesprávné a nepřezkoumatelné, neboť žalovaný nezajistil takové důkazy, kterými by bylo možno spolehlivě zjistit skutečný stav věci. Žalobkyně dne 25. 1. 1994 porodila svého potomka v nemocnici v Bruntále, která nyní funguje pod názvem Nemocnice AGEL Podhorská a. s. Uvedla, že požádala zdravotnický personál o zavedení nitroděložního tělíska po porodu. Před porodem přinesl zdravotnický personál žalobkyni k podpisu dokument, jehož obsah žalobkyni nebyl znám, přičemž zdravotnický personál žalobkyni současně neinformoval o tom, že nepodepisuje dokument v souvislosti s požadovaným zavedením nitroděložního tělíska, nýbrž za účelem provedení sterilizace jakožto zákroku trvale zabraňujícího možnosti počít vlastní dítě. Den po porodu, tedy dne 26. 1. 1994, pak byla žalobkyni bez jakéhokoliv poučení provedena nezákonná sterilizace. V době provedení sterilizace přitom bylo žalobkyni 23 let a nevylučovala do budoucna možnost dalšího početí.
4. Žalobkyně namítá, že v řízeních o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci má žalovaný postupovat v souladu se zásadou materiální pravdy. Této zásadě žalovaný nedostál, jelikož vyjma neúspěšného vyžádání zdravotnické dokumentace nepodnikl žádné další kroky ke zjištění stavu věci. Žalovaný měl přihlídnout k důkazní nouzi a měl provést k důkazu svědeckou výpověď manžela žalobkyně. To však neučinil a postupoval tak v rozporu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Stejně tak žalovaný nerespektuje závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, dle něhož nelze po žadatelkách požadovat, aby samy vždy nade vší pochybnost prokázaly naplnění vymezených předpokladů pro přiznání peněžní částky dle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací. Postačí, předestře-li žadatelka na první pohled plausibilní tvrzení, že v rozhodném období podstoupila sterilizaci v rozporu s právem a v případě důkazní nouze je nutné využít obdobné řešení jako ve sporech z diskriminace, tedy sdílení důkazního břemene. V této souvislosti má žalobkyně rovněž za to, že žalovanému nic nebránilo v nařízení a provedení jiných důkazních prostředků, přičemž nemůže klást žalobkyni k tíži, že sama nenavrhla a nedoložila jiné potenciální důkazy. Z logiky věci totiž nemohla vědět, o jaké důkazy žalovaný stojí, a které nejlépe prokáží žalobkyní tvrzenou skutečnost.

Shodu s prvopisem provedla S. K.

5. **Žalovaný** se ve vyjádření k žalobě vyznamenal proti tvrzení žalobkyně, že nejedná v souladu se zásadou materiální pravdy. Žalovaný žalobkyni zaslal obsáhlé poučení, které obsahovalo podrobné informace o procesních i hmotných právech a povinnostech žalobkyně. Žalobkyně byla poučena, že je třeba prokázat, že došlo ke sterilizaci samotné a dále je třeba prokázat okolnosti, že sterilizace byla provedena v rozporu s právem. Poučení též obsahovalo výčet a popis důkazních prostředků, které žadatelka může navrhnout (označit) na podporu svých tvrzení, a jakým způsobem je označit.
6. K návrhu na výslech svědka byla žalobkyně poučena o tom, že navrhovaný svědek má být dostatečně identifikován a současně má být uvedeno, kterou z žalobkyní tvrzených skutečností může svědek svou výpovědí doložit a čeho konkrétně byla osoba přímým svědkem. Přesto žalobkyně neuvedla, k jakému tvrzení stran skutkových okolností údajné sterilizace má být svědek vyslechnut a jaké okolnosti mají být jeho výsledkem prokázány. Stejným argumentem pro neprovedení tohoto důkazního prostředku přitom nebyla zaujatost svědka, ale to, že nebylo zřejmé, o jakých okolnostech by měl svědčit.
7. Ohledně žalobkyní odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 61/2023 má žalovaný za to, že jej žalobkyně nesprávně vykládá tak, že neexistuje-li zdravotnická dokumentace, má mít žalovaný přenesenou povinnost vyvracet vlastní procesní aktivitou předestřený příběh žalobkyně a nepodaří-li se jej vyvrátit, má jednorázovou peněžitou částku vyplátit. Dle citovaného rozsudku však musí žadatelka své tvrzení podložit alespoň indiciemi, pomocí nichž pak lze posuzovat plauzibilitu a racionalitu tvrzení žadatelky. Neznačená to tedy, že se může jednat o jakékoli ničím nepodložené tvrzení. Žalobkyně nepředložila žádné indicie na podporu svých tvrzení, kdy současně nejsou na první pohled pravděpodobné, racionální a obhajitelné žalobkyní tvrzené okolnosti sterilizace v podobě její žádosti o zavedení nitroděložního tělíška. V tomto případě se totiž jedná o ambulantní zákrok prováděný gynekologem v rámci běžné návštěvy, který trvá jen pár minut.
8. V **replíce** k vyjádření žalovaného k žalobě žalobkyně nad rámec své žalobní argumentace uvedla, že se neocitla v procesní pasivitě, ale v objektivní důkazní nouzi. To žalovaný zneužil k automatickému zamítnutí její žádosti. Co se týče navrhovaného výsledku svědka, jeho neprovedením žalovaný fakticky rezignoval na aktivní přístup k dokazování, neboť mu nic nebránilo v tom, aby žalobkyni vyzval k doplnění, upřesnění nebo odstranění domnělých formálních nedostatků. Žalobkyně dále označila za spekulativní tvrzení žalovaného o nevěrohodnosti její původní žádosti o zavedení nitroděložního tělíška. Žalobkyně pouze tvrdila, že o aplikaci nitroděložního tělíška požádala zdravotnický personál, aniž by měla povědomí o tom, že se nejedná o běžnou praxi.

III. Posouzení žaloby

9. Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobkyní vymezených námitek, vycházel při tom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování ministra žalovaného, a shledal, že žaloba není důvodná. O věci rozhodl bez jednání, jelikož s takovým postupem žalobkyně i žalovaný vyjádřili souhlas, resp. nevyjádřili nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Žalobkyně sice navrhla provedení důkazů, avšak to samo o sobě neznamená nesouhlas s rozhodnutím o věci bez nařízení jednání (usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014-48, č.

Shodu s prvopisem provedla S. K.

3380/2016 Sb. NSS). Podklady a listiny, z nichž městský soud vycházel, a jichž se dovolávaly i procesní strany ve svých podáních, jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

10. Městský soud se nejprve zabýval vznesenou námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. K této městský soud uvádí, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tedy jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76, č. 1566/2008 Sb. NSS). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je pak vyhrazeno nejzávažnějším vadám, kvůli nimž nelze správní rozhodnutí pro absenci důvodů či nesrozumitelnost meritorně přezkoumat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, bod [28]). S ohledem na zásadu jednotnosti správního řízení je pak nutné napadená rozhodnutí posuzovat jako celek (viz přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2013, č. j. 6 Ads 134/2012-47). Konečně, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2024, č. j. 7 As 176/2023-33, „*nepřezkoumatelnost není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatele o tom, jak by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24, ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017-35).*“
 11. Městský soud napadené rozhodnutí přezkoumal optikou výše uvedené judikatury a uzavírá, že napadené rozhodnutí netrpí takovými nedostatky, které by měly za následek jeho nepřezkoumatelnost, je dostatečně zdůvodněné a městský soud je nepovažuje za nepřezkoumatelné. Ministr žalovaného v napadeném rozhodnutí přehledným a srozumitelným způsobem popsal svá zjištění a žalobkyni osvětlil, jaké skutečnosti považuje za rozhodné pro závěr o nemožnosti přiznat jí jednorázovou peněžní částku za protiprávní sterilizaci. Ministr žalovaného se v napadeném rozhodnutí jednotlivě věnuje námitkám obsaženým v rozkladu a rekapituluje závěry žalovaného, které současně blíže rozvádí. Městský soud je proto přesvědčen, že žalobkyně nemohla pochybovat o důvodech, pro které jí nebyla jednorázová peněžní částka poskytnuta, neboť odůvodnění a závěry ministra žalovaného jsou konzistentní a srozumitelné. Ministr žalovaného jednoznačně vyjádřil, že žalobkyně neprokázala elementární skutečnost podmiňující nárok na jednorázovou peněžní částku osobám sterilizovaným v rozporu s právem, a to skutečnost, že byla sterilizována lékařským zákrokem. Ministr žalovaného rovněž srozumitelně odůvodnil, proč žalovaný nepřistoupil k výslechu navrženého svědka a že učinil maximum pro získání zdravotnické dokumentace. Žalobkyně byla současně obsáhle poučena a vyzvána k předložení a označení důkazů, mohla tedy tvrzenou skutečnost dosvědčit jinými způsoby, což neučinila. Soud proto nemohl přisvědčit obecné námitce žalobkyně o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí a tuto námitku nepovažuje za důvodnou.
 12. Podstatou nyní posuzované věci je zejména otázka, zda tvrzení žalobkyně bylo hájitelné a žalovaný tak byl povinen jej prošetřit. Stěžejní námitkou žalobkyně pak je porušení zásady materiální pravdy při zjišťování skutkového stavu, když žalovaný rezignoval na zajištění jiných důkazů než zdravotnické dokumentace. Současně žalovaný neprovedl výslech manžela žalobkyně, přestože se nacházel v důkazní nouzi.
 13. Podle § 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací je osobou oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace *fyzická osoba, která se podrobila v období od 1. července 1966 do*
- Shodu s prvopisem provedla S. K.

31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.

14. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, dle něhož se jedná o zdravotní výkon zabraňující plodnosti, k jehož provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.
15. Podle § 3 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.
16. Podle § 6 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací žádost o přiznání nároku musí kromě obecných náležitostí obsahovat vylíčení rozhodných skutečností případu, zejména označení zdravotnického zařízení, v němž ke zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti došlo, datum, kdy byl tento zdravotní výkon proveden, a vylíčení okolností, za nichž k tomuto zdravotnímu výkonu došlo, značení listin a jiných důkazních prostředků, jichž se oprávněná osoba na podporu svého práva dovolává, bankovní účet, na který má ministerstvo poukázat přiznanou peněžní částku.
17. Podle § 27 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném do 30. 4. 1995 (znění účinné ke dni sterilizace) platilo, že sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví.
18. Městský soud na tomto místě předně považuje za nezbytné uvést, že nikterak nezpochybňuje ustálenou judikaturu správních soudů ve věcech odškodňování nezákonných sterilizací, a ve shodě s důvodovou zprávou k zákonu o odškodnění protiprávních sterilizací souhlasí s tím, že protiprávní sterilizace představují závažný zásah do základních lidských práv, jako je právo na ochranu života a zdraví, právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí či právo na rodinný život. Soudu je rovněž známa judikatura Evropského soudu pro lidská práva, který konstatoval, že státy mají pozitivní povinnost chránit fyzickou integritu pacientů a poskytnout obětem nedbalostních lékařských zákroků přístup k řízením umožňujícím jim v odůvodněných případech přiznat náhradu škody (rozsudek ze dne 2. 5. 2017 ve věci Jurica proti Chorvatsku, stížnost č. 30376/13). To platí tím spíše u úmyslných zásahů do fyzické integrity jednotlivce ze strany nemocnice nebo lékaře (rozsudek ze dne 2. 6. 2009 ve věci Codarcea proti Rumunsku, stížnost č. 31675/04). Pozitivní povinnost státu chránit osoby před zakázaným špatným zacházením pak byla Evropským soudem pro lidská práva výslovně shledána taktéž v kontextu sterilizace romské ženy bez informovaného souhlasu (viz rozsudek ze dne 8. 11. 2011 ve věci V. C. proti Slovensku, stížnost č. 18968/07).
19. Městský soud se rovněž plně ztotožňuje se závěry Nejvyššího správního soudu uvedenými v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 4 As 290/2022-42, že v případě nároků poškozených žen „je obecně třeba postupovat citlivě s ohledem na situaci žadatelek. Správní orgány by jim proto měly vycházet maximálně vstříc, a to tím spíše, že na jim způsobené újmě má zásadní podíl stát,

Shodu s prvopisem provedla S. K.

který se svá pochybení snaží alespoň do jisté míry odčinit. Řízení o žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem proto musí zaručovat účinný prostředek nápravy.“ Obdobně pak hovoří i důvodová zpráva k zákonu o odškodnění protiprávních sterilizací v části B.1., v níže je uvedeno, že „za jejich provádění je odpovědný stát, který nepřijal dostatečnou právní úpravu informovaného souhlasu s prováděním sterilizací, která by zaručovala důsledné dodržování práv pacientů, a umožnil tak jejich porušování. V některých případech pak dokonce sám stát, resp. jeho sociální pracovníci při výkonu sociální práce poškozené osoby motivovaly k podstoupení sterilizace jako eugenického opatření „v zájmu populace“. Rovněž za takové jednání je odpovědný stát. Právě stát by proto měl zajistit efektivní prostředek nápravy.“ V této souvislosti si je soud plně vědom toho, že prostředek nápravy není naplněn pouhou zákonnou kodifikací možnosti požádat o odškodnění za nezákonně provedenou sterilizaci, ale právě až aplikací tohoto zákona na jednotlivé případy. V každém konkrétním případě proto musí mít žalovaný na mysli, že to byl stát, kdo v minulosti selhal, přičemž vyjádření vůle odčinit nastalé pochybení musí nalézt odraz ve způsobu jeho rozhodování a v přístupu k žadatelkám. Rozhodující správní orgán musí mít na paměti, že možnost získání odškodnění má nutně představovat efektivní prostředek nápravy, po kterém volá důvodová zpráva.

20. Správní soudy se již opakovaně vyslovily, že požadavek na efektivní prostředek nápravy by přitom nebyl naplněn, lpěl-li by žalovaný formalisticky na prokázání nezákonné sterilizace či by různými procesními způsoby kladl žadatelkám překážky pro získání deklarovaného odškodnění. Správní orgány musí v těchto případech v ještě ztřeštěnější míře hledět na zásadu vstřícnosti a řádné poučení účastníků správního řízení. V předmětných řízeních to není žadatelka, která po státu pouze „něco“ požaduje, ale je to především stát, který se aktivně snaží napravit své původní pochybení. Zejména v situacích, kdy žadatelka zjevně neovládá materii správního řízení či v podrobnostech nezná úpravu odškodnění za nezákonnou sterilizaci, musí žalovaný přistupovat k těmto osobám obezřetně a poskytovat jim též určitou asistenci při hájení jejich práv, neboť i přístup k poškozeným může ve svém důsledku zmírňovat křivdu, která na nich byla v minulosti učiněna. Nedůvodným formalismem by naopak mohl správní orgán oběti nezákonně provedených sterilizací dále psychicky zraňovat, čímž by byl naprosto popřen smysl přijetí zákona o odškodnění nezákonných sterilizací (srov. například rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2022, č. j. 14 Ad 9/2022-33).
21. Městský soud však i přes shora uvedená obecná východiska dospěl v nyní posuzované věci k závěru, že se argumentace žalovaného nikterak nemíjí s účelem zákona o odškodnění protiprávních sterilizací a soud neshledává, že by byl postup žalovaného v rozporu se zásadami správního řízení, zejména pak s požadavkem na zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností.
22. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 10. 8. 2023 podala žalobkyně žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky jakožto osobě sterilizované v rozporu s právem. V předmětné žádosti žalobkyně uvedla, že jí dne 26. 1. 1994 byla namísto požadované aplikace nitroděložního tělíska provedena nezákonná sterilizace. Před porodem přinesl žalobkyni zdravotnický personál k podpisu dokument, jehož obsah žalobkyně nebyl znám, a současně nebyla informována o tom, že nepodepisuje dokument v souvislosti s požadovaným nitroděložním tělískem, ale za účelem provedení sterilizace jakožto zákroku trvale zabraňující možnosti počít vlastní dítě. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nedisponuje zdravotnickou dokumentací, navrhla současně, aby si tuto žalovaný od poskytovatele

Shodu s prvopisem provedla S. K.

zdravotních služeb vyžádal. Žádostí ze dne 6. 9. 2023, č. j. MZDR 24047/2023-2-PRO, žalovaný vyzval Nemocnici AGEL Podhorská a. s., pracoviště Bruntál (dále jen „nemocnice“), k předložení kompletní zdravotnické dokumentace žalobkyně vztahující se k provedení sterilizace, případně o sdělení, u koho či kde je možné si tyto dokumenty vyžádat za situace, kdy by jmenovaná nemocnice těmito listinami nedisponovala. Na uvedenou žádost reagovala nemocnice přípisem ze dne 11. 9. 2023 s tím, že není nástupnickou organizací předchozího poskytovatele zdravotních služeb, proto nemá přístup k jejich kompletní zdravotnické dokumentaci. V roce 2005 sice část zdravotnické dokumentace převzala, nicméně v té záznamy týkající se žalobkyně nalezeny nebyly. Žalovaný proto přípisem ze dne 20. 11. 2023, č. j. MZDR 24047/2023-4/PRO, žalobkyni informoval o řízení a současně ji obsáhle a podrobně poučil o právech a povinnostech v řízení, o možnosti navrhnout další důkazy a o právu seznámit se s podklady před vydáním rozhodnutí. Konkrétně žalovaný informoval žalobkyni o tom, že dosud v řízení nebyly doloženy, označeny ani opatřeny žádné podklady či jiné důkazy vztahující se k tvrzené sterilizaci a žalobkyně žádné další dokumenty k podané žádosti nepřiložila ani je neoznačila. Poučil proto žalobkyni o tom, že v rámci předmětného řízení o nároku na odškodnění za nezákonnou sterilizaci musí žadatelka tvrdit a důkazy prokázat, že u ní došlo ke sterilizaci a že byla provedena v rozporu s právem. Sterilizace a její protiprávnost se pak prokazuje na základě podkladů, které zašle žadatelka nebo které na základě jejího návrhu opatří žalovaný. Současně je žadatelka povinna označit důkazy k prokázání tvrzených skutečností, a to tak, aby bylo zřejmé, k prokázání jaké konkrétní rozhodné skutečnosti má být ten který důkaz proveden. Mezi důkazy vhodné ke zjištění pravdy se obecně řadí například listiny, odborné vyjádření, znalecký posudek, svědecká výpověď, skutečnosti známé z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci. Listina má pak v daném typu řízení například podobu mimo jiné lékařské zprávy a další zdravotnické dokumentace (porodopis, chorobopis, operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci, operační protokol, souhrn chorobopisu, zpráva ošetřujícímu lékaři, propouštěcí zpráva apod.). Ohledně případného návrhu svědecké výpovědi je zapotřebí dostatečně konkrétně identifikovat navrhovaného svědka (jméno, příjmení, adresa) a současně uvést, kterou z tvrzených skutečností může svědek svou výpovědí doložit a z jakého důvodu tomu tak je, tedy čeho konkrétně byla osoba přímým svědkem. V souladu s tímto poučením pak žalovaný vyzval žalobkyni k předložení kopie úplné zdravotnické dokumentace (chorobopisu) týkající se provedení zdravotního výkonu sterilizace a případně jiných dokumentů prokazujících nárok žalobkyně, disponuje-li jimi, dále ke sdělení informací, od jakého subjektu je možné úplnou zdravotnickou dokumentaci týkající se provedení sterilizace získat a ke sdělení konkrétních návrhů na doplnění dokazování ve smyslu předchozího poučení, které prokazují provedení sterilizace, okolností, za nichž byla sterilizace provedena, a její provedení v rozporu s právem. Závěrem žalovaný uvedl, že mu není známo, kde či u jaké osoby by mohl zjišťovat informace o dochovaných dokumentech nebo dalších důkazních prostředcích prokazujících nárok žalobkyně a jakým jiným konkrétním způsobem by mohla žalobkyně svůj nárok prokázat. Na uvedené poučení žalovaného reagovala žalobkyně vyjádřením ze dne 14. 12. 2023. Uvedla, že sterilizace jí byla provedena v nemocnici v Bruntále, která nyní funguje pod názvem Nemocnice AGEL Podhorská a. s., a navrhla svědeckou výpověď jejího manžela Jana Ščuka. Současně zdůraznila, že nad rámec výše uvedeného návrhu již nemá další návrhy důkazů nebo důkazy, které by mohla žalovanému předložit. Nad rámec se žalobkyně pouze vyjádřila ke smyslu a účelu zákona o odškodnění protiprávních sterilizací s tím, že stěžejním podkladem pro

Shodu s prvopisem provedla S. K.

prokázání toho, že sterilizace byla provedena v rozporu s právem, nemůže být pouze zdravotnická dokumentace. Následně vydal žalovaný prvoinstanční rozhodnutí, proti němuž brojila žalobkyně rozkladem. V něm uvedla, že žalovaný nepostupoval v souladu s § 3 správního řádu, když staví své rozhodnutí toliko na neexistenci zdravotní dokumentace. To vše přesto, že má k dispozici mnoho jiných důkazních prostředků, jež by mohl a dle zákona měl provést, tj. výpověď oprávněné osoby a svědků, znalecké posudky a odborná vyjádření, věci, listiny apod. Vymezila se rovněž totožně jako v nyní podané žalobě k nevyslechnutí navrhovaného svědka. Na podporu svých tvrzení žalobkyně přiložila k důkazu toliko dokument označený jako „*Otevřený dopis – Vyhodnocení efektivity zákona o odškodnění za protiprávní sterilizace půl roku po nabytí jeho účinnosti*“.

23. Městský soud uvádí, že správní řád je sice ve smyslu § 3 vystavěn na zásadě materiální pravdy, kdy platí, že správní orgán je obecně povinen zjistit *ex officio* skutečný stav věci, o které má rozhodovat, aniž by se omezoval na tvrzení účastníků řízení. Tyto obecné principy jsou však v případě řízení o žádosti dle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací modifikovány. Zevrubně se danou problematikou zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS. Dle citovaného rozsudku kasačního soudu mohou k zamítnutí žádosti o peněžitou částku za protiprávní sterilizaci z důvodu neprokázání naplnění hmotněprávních podmínek nároku správní orgány přistoupit ve třech případech, a to „*za prvé, pokud správní orgán obstará zdravotnickou dokumentaci, z níž zjistí, že ke sterilizaci žadatelky buď nedošlo, nebo ta nebyla protiprávní (typicky byla provedena na základě jejího nezpochybnitelného informovaného souhlasu), a současně nic nebude nasvědčovat nedůvěryhodnosti takové zdravotnické dokumentace. Druhým případem zamítnutí žádosti poté bude situace, kdy i navzdory neexistenci zdravotnické dokumentace nebudou tvrzení žadatelky o peněžitou částku na první pohled hájitelná a pokud správní orgán ani přes případné vlastní kroky ke zjištění stavu věci nezjistil nic, co by nasvědčovalo jejich důvěryhodnosti. Konečně třetím případem zamítnutí žádosti poté bude situace, kdy žadatelka sice přdestře hájitelná a na první pohled pravděpodobná tvrzení, správní orgán je však zpochybní a prokáže, že existuje jiné objektivní vysvětlení popsanych dějů a skutečností*“. V případě důkazní nouze na straně žadatelky tak musí žalovaný posoudit, zda „*jsou jí přdestřená tvrzení plausibilní a hájitelná. O jaké indicie vypovídající o hájitelnosti tvrzení se může jednat, bude záležet vždy na okolnostech konkrétní věci. Podle názoru NSS se však v zásadě může jednat o cokoli, co bude svědčit ve prospěch žadatelčiných tvrzení (např. vysvětlení žadatelky, její osobní a rodinná situace, chování v minulosti, jí předložené doklady, jiné známé skutečnosti atd.)*. Pokud tyto indicie svědčí pravděpodobnosti, že k nezákonné sterilizaci žadatelky mohlo skutečně dojít tak, jak tvrdí, bude s ohledem na její důkazní nouzi nutné považovat žádost za oprávněnou, ledaže správní orgán prokáže, že tomu tak být nemohlo (tedy že žadatelka nepodstoupila sterilizaci, ta nebyla nezákonná, nedošlo k ní v rozhodném období, případně že v řízení zjištěné indicie, jinak svědčící o možné nezákonné sterilizaci, mají jiné racionální vysvětlení).“ Za hájitelné tvrzení o porušení základních práv se pak obecně považuje tvrzení, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 1565/14, bod [55], nebo ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 3930/14, bod [19]).
- 24. V nyní posuzované věci žalobkyně tvrdí toliko to, že byla den po porodu nezákonně sterilizována. Tato svá tvrzení nicméně žalobkyně nikterak nerozvádí a nepodepřela je žádnými indiciemi ani dokumenty. To vše přesto, že byla ze strany žalovaného podrobně poučena o právech a povinnostech v řízení, o možnosti a způsobu, jak navrhnout další Shodu s prvopisem provedla S. K.

důkazy a o tom, jak může své tvrzení ohledně sterilizace v případě absence zdravotnické dokumentace prokázat. Na tomto místě soud zároveň poukazuje na skutečnost, že žalobkyně byla po celou dobu správního řízení a je i nyní v rámci soudního řízení zastoupena advokátem. Žalobkyně se přesto nikterak nepokusila okolnosti své sterilizace upřesnit, kdy například ani nesdělila, jak předmětný zákrok probíhal, jak konkrétně se dozvěděla o tom, že byla sterilizována, a nepřiložila jakoukoliv jinou zdravotnickou dokumentaci, z níž by vyplývalo alespoň to, že byla sterilizována. K doplnění svých tvrzení žalobkyně nepřistoupila ani v rámci rozkladového řízení, v němž již s ohledem na závěry uvedené v prvoinstančním rozhodnutí a předchozím poučení měla možnost předestřít alespoň nějaké konkrétnější indicie svědčící o pravděpodobnosti, že k nezákonné sterilizaci došlo. Ani v nyní podané žalobě pak žalobkyně na důvody zamítnutí její žádosti nikterak nereaguje a svou argumentaci v tomto ohledu adekvátně nepřizpůsobuje například tím, že by se pokusila předložit další doplňující okolnosti (tvrzení, lékařskou zprávu apod.), na základě nichž by bylo možné hovořit alespoň o minimální pravděpodobnosti nezákonné sterilizace. Jak zdůraznil Nejvyšší správní soud ve své judikatuře citované v bodu [23] tohoto rozsudku, plausibilním tvrzením je tvrzení hájitelné a podepřené alespoň indiciemi, nikoliv jakékoliv ničím nepodložené tvrzení. Městský soud se s ohledem na výše uvedené ztotožňuje se závěrem přijatým ministrem žalovaného v napadeném rozhodnutí, že žalobkyně neprokázala ani elementární skutečnost, že byla fakticky sterilizována lékařským zákrokem. Zároveň žalobkyně v řízení ani nepředestřela taková tvrzení, která by byť jen osvědčila, že k její sterilizaci došlo, natož že se tak stalo v důsledku protiprávního jednání zdravotnického zařízení. Nebylo-li přitom tvrzení žalobkyně hájitelné, nebyl žalovaný povinen aktivně zjišťovat, zda existují indicie, které ho podporují (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2025, čj. 10 As 51/2025-29). Městský soud uzavírá, že za takové situace žalovaný nepochybil, nepřiznal-li žalobkyni jednorázovou peněžní částku jakožto odškodnění za nezákonnou sterilizaci. Žalobkyně v průběhu správního řízení i přes obsáhlé poučení a zastoupení advokátem nepředestřela žádný soubor indicií, který by v souhrnu činil její tvrzení plausibilním, proto jí nebylo možné jednorázovou peněžní částku podle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací přiznat.

25. Brojí-li pak žalobkyně proti nevyslechnutí svědka v podobě jejího manžela, k tomu městský soud uvádí, že žalobkyně byla v přípisu ze dne 20. 11. 2023, č. j. MZDR 24047/2023-4/PRO, poučena o tom, že v případě návrhu svědecké výpovědi má uvést, kterou z tvrzených skutečností může svědek svou výpovědí doložit a z jakého důvodu tomu tak je, tedy čeho konkrétně byla osoba přímým svědkem. Na uvedené poučení žalobkyně reagovala tím, že v bodu 7. ve vyjádření k poučení ze dne 14. 12. 2023 uvedla toliko „*žadatelka navrhuje svědeckou výpověď jejího manžela, pana J. Š.*“ Blíže však již žalobkyně neuvedla, k jakým konkrétním skutečnostem se má navrhaný svědek vyjádřit. V rámci prvoinstančního rozhodnutí pak žalovaný uvedl, že k výslechu jmenovaného svědka nepřistoupil, a to právě mimo jiné z toho důvodu, že žalobkyně blíže neuvedla skutečnosti, k nimž se má vyjádřit. To pak žalobkyně blíže nespecifikovala ani ve svém rozkladu, v němž se vyjádřila toliko k tomu, že navrhaného svědka nelze považovat za zaujatého pro svůj vztah k žalobkyni. Na straně 2 a 3 proto ministr žalovaného žalobkyni znovu vysvětlil, že stěžejní skutečnosti neprovedení výslechu svědka nebyla zaujatost, ale skutečnost, že žalobkyně neuvedla, co může navrhaný svědek na základě svého vlastního vnímání dosvědčit a z jakého důvodu. Z návrhu žalobkyně totiž nebylo zřejmé, k čemu má být svědek vyslechnut. V nyní podané žalobě žalobkyně opět trvá pouze na tom, že měl být navrhaný svědek vyslechnut a že nemůže být považován za nespolehlivého, to vše, aniž by však blíže specifikovala, k čemu

Shodu s prvopisem provedla S. K.

konkrétně se má svědek vyjádřit, zda byl například manželem žalobkyně již v době tvrzené sterilizace, jak se o sterilizaci žalobkyně dozvěděl apod. Žalobkyně nikterak nepolemizuje se závěry žalovaného a ministra žalovaného, pouze opakuje své vznesené námitky a setrvává na již vyřčené argumentaci. Správní soud ovšem přezkoumává především rozhodnutí a postup žalovaného správního orgánu, žalující strana je proto povinna uvést konkrétní argumentaci zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí, nikoli opakovat námitky vznesené ve správním řízení (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 249/2016-38, nebo ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012-351). Městský soud je přitom toho názoru, že se žalobkyní v napadeném rozhodnutí dostalo dostatečné a srozumitelné odpovědi na tuto její námitku, přesto na ni tato adekvátně nereaguje ani ji dále nedoplňuje a nerozvíjí. Pro úplnost pak městský soud uvádí, že již v rámci svého rozkladu měla žalobkyně možnost konkretizovat, z jakého důvodu trvá na výsledku navrhovaného svědka. Žalovaný totiž zcela zřetelně vyjádřil, že k výsledku svědka nepřistoupil zejména z tohoto důvodu, a nikoliv z žalobkyní tvrzené zaujatosti. Takový postup má soud shodně s žalovaným za odpovídající principům správního řízení a nepovažuje jej za rozporný s účelem zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, neboť se nejedná ze strany žalovaného za postup, který by svědčil o neochotě k vstřícnému přístupu, o formalistickém lpění na unesení důkazního břemene žalobkyní či o kladení procesní překážky pro získání odškodnění. Tato námitka proto není důvodná.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

26. Městský soud neseznal žádnou ze vznesených námitek důvodnou, proto z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
27. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení žádné náklady nad rámec jeho úřední povinnosti, proto mu soud podle § 60 odst. 7 s. ř. s. náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Shodu s prvopisem provedla S. K.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 27. ledna 2026

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu